

Προάγοντας έναν ενταξιακό προσανατολισμό στην εκπαίδευση: προκλήσεις και προοπτικές από την υλοποίηση ενός τετραετούς προγράμματος ευαισθητοποίησης

Την τελευταία δεκαετία το ζήτημα της προαγωγής της ενταξιακής εκπαίδευσης, της σύγχρονης δηλαδή εκπαιδευτικής προσέγγισης που αποσκοπεί στη δημιουργία συνθηκών για την ισότιμη πρόσβαση όλων των μαθητών/τριών στο εκπαιδευτικό αγαθό, προβάλλεται κατ' επανάληψη ως μία από τις κεντρικές προτεραιότητες της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Η αναγωγή του εν λόγω θέματος σε προτεραιότητα υπαγορεύεται από ποικίλους παράγοντες, συμπεριλαμβανομένων: α) μιας σειράς διεθνών διακηρύξεων (UNESCO, 1994) και συμβάσεων (UN, 1989) που υπερτονίζουν την αναγκαιότητα υιοθέτησης εκπαιδευτικών πολιτικών ικανών να άρουν τις διακρίσεις στην εκπαίδευση, β) ευρύτερων εθνικών πολιτικών που δεσμεύονται στην ευθυγράμμιση με τα ανωτέρω πρότυπα (Ε.Κ.Κ.Α, 2022), γ) εκτενών ερευνητικών δεδομένων που αναδεικνύουν τα ποικίλα οφέλη της ενταξιακής εκπαίδευσης για όλους τους/τις μαθητές/τριες (EASNIE, 2018), δ) αλλαγών που παρατηρούνται στις συνθήκες φοίτησης του μαθητικού πληθυσμού (Βλάχου, 2017) και ε) στατιστικών δεδομένων που αναδεικνύουν το εύρος των υπαρχουσών εκπαιδευτικών ανισοτήτων (ΕΛΣΤΑΤ, 2021). Παρά το γεγονός, όμως, ότι η εκπαιδευτική πολιτική της χώρας υποστηρίζει την αναγκαιότητα προαγωγής του ενταξιακού προσανατολισμού, σημαντικές αποκλίσεις παρατηρούνται ανάμεσα στη διατυπωμένη πολιτική και την εκπαιδευτική πράξη (Ζώνιου-Σιδέρη κ.ά., 2020) και συστημικές παθογένειες υφίστανται όπως αναδεικνύονται από: α) τα πορίσματα ερευνών και κριτικών αναλύσεων (Nteropoulou & Slee, 2019; Καραγιάννη & Κουτσοκλένης, 2023) και β) τις αναφορές εθνικών φορέων και Επιτροπών του ΟΗΕ (UN Committee on the Rights of the Child, 2022). Λαμβάνοντας τα ανωτέρω υπόψη και σε μία προσπάθεια έναρξης ενός ευρύτερου διαλόγου για την έννοια και το περιεχόμενο της ενταξιακής εκπαίδευσης και ανατροφοδότησης επί των ισχυουσών πολιτικών και πρακτικών, το Υπουργείο Παιδείας υλοποίησε ένα τετραετές πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και προαγωγής του ενταξιακού στόχου, το οποίο χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και υποστηρίχθηκε σε επίπεδο τεχνογνωσίας από τον Ευρωπαϊκό Φορέα Ειδικής Αγωγής και Ενταξιακής Εκπαίδευσης. Στο πρόγραμμα ενεπλάκησαν στελέχη εκπαίδευσης, μέλη του προσωπικού όλων των τύπων σχολικών μονάδων, εκπροσώποι φορέων & γονεϊκών οργανώσεων καθώς και ξένοι εμπειρογνώμονες και ακαδημαϊκοί λειτουργοί. Η περιγραφή του περιεχομένου, της μεθοδολογίας και των αρχικών πορισμάτων του προγράμματος, το οποίο διεξήχθη με τη συνεργασία όλων των Διευθύνσεων Σπουδών Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας, Επαγγελματικής και Ειδικής Εκπαίδευσης του Υ.ΠΑΙ.Θ.Α καθώς και του Τμήματος Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης Προσφύγων, θα αποτελέσουν το αντικείμενο της εισήγησης και την αφορμή για μια κριτική ανασκόπηση της υπάρχουσας κατάστασης και των δυνατοτήτων προαγωγής του ενταξιακού στόχου στην ελληνική εκπαιδευτική πολιτική και στην παιδαγωγική πράξη.